

Sygn. akt I ACa 369/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 września 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Roman Sugier (spr.)
Sędziowie :	SA Anna Bohdziewicz SA Joanna Naczyńska
Protokolant :	Anna Wiczorek

po rozpoznaniu w dniu 21 września 2017 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. K.

przeciwko H. P.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 15 listopada 2016 r., sygn. akt I C 317/16

1) zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie 1 w ten sposób, że powództwo oddala,

b) w punkcie 5 przez jego uchylenie;

2) zasądza od powoda na rzecz pozwanej 4 080 (cztery tysiące osiemdziesiąt) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Joanna Naczyńska	SSA Roman Sugier	SSA Anna Bohdziewicz
----------------------	------------------	----------------------

Sygn. akt I ACa 369/17

UZASADNIENIE

Powód A. K. w pozwie skierowanym przeciwko pozwanej H. P. wnosił o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kwoty 300.000 złotych z odsetkami od kwoty 100.000 złotych od dnia 27 kwietnia 2012 r., od kwoty 100.000 złotych od dnia 28 lipca 2012 r. i od kwoty 100.000 złotych od dnia 23 sierpnia 2012 r. a nadto o zasądzenie kosztów procesu.

Uzasadniając żądanie pozwu powód podał, że pozwana dysponując pełnomocnictwem upoważniającym do dokonywania operacji finansowych z wykorzystaniem środków zgromadzonych na rachunku bankowym powoda w (...) Banku S.A. wypłaciła z tego rachunku kwotę 300.000 złotych, w dniach od których powód żąda naliczenia odsetek, przekraczając umocowanie udzielone jej przez powoda. W ocenie powoda pozwana przywłaszczyła sobie należące do niego środki pieniężne.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 9 marca 2016 r. Sąd Okręgowy w Katowicach uwzględnił powództwo w całości.

W sprzeciwie od tego nakazu pozwana wносиła o oddalenie powództwa i o zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu.

W uzasadnieniu sprzeciwu pozwana podała, że kwestionowane przez powoda wypłaty z rachunku bankowego zostały przeznaczone na zaspokojenie zobowiązań prowadzonej przez nią firmy Doradztwo (...) w której powód był „cichym wspólnikiem” a jego prywatny rachunek w (...) Banku S.A. był w istocie rachunkiem firmowym spółki stron.

Wyrokiem z dnia 15 listopada 2016 r. Sąd Okręgowy w Katowicach zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 100.000 złotych z odsetkami od dnia 25 czerwca 2015 r. (pkt 1.), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt 2.), zasądził od powoda na rzecz pozwanej 4.802 złote tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 3.), odstąpił od obciążania powoda kosztami sądowymi (pkt 4.) oraz nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 5.321,66 złotych tytułem kosztów sądowych (pkt 5.).

Wyrok Sądu Okręgowego oparty został na następujących ustaleniach faktycznych.

Pozwana H. P. w 2008r. rozpoczęła wykonywanie działalności gospodarczej pod firmą Doradztwo (...) w K.. Od 2009r. jej „cichym wspólnikiem” czynnie uczestniczącym w prowadzonej przez nią działalności, głównie windykacyjnej, był powód A. K.. Strony między innymi wspólnie zawierały umowy przelewu wierzytelności i wspólnie dochodziły swych roszczeń na drodze sądowej oraz w postępowaniu egzekucyjnym. W momencie, gdy urząd kontroli skarbowej zablokował rachunek bankowy pozwanej, który służył jej do prowadzenia firmy Doradztwo (...), strony wspólnie podjęły decyzję o utworzeniu rachunku bankowego na nazwisko powoda, który miał być w istocie ich rachunkiem firmowym używanym do działalności gospodarczej pozwanej z udziałem powoda. Taki rachunek powód otworzył dnia 23 sierpnia 2011r. w (...) Bank (...) S.A. nr: (...) i tego dnia udzielił pozwanej pełnego pełnomocnictwa do dokonywania operacji na tym rachunku. Wszystkie operacje na tym rachunku dotyczyły wspólnej działalności stron, one też wspólnie podejmowały, co do nich decyzje.

Dnia 27 kwietnia 2012r. pozwana, bez wcześniejszego uzgodnienia z powodem, z powyższego rachunku wypłaciła kwotę 100.000zł, którą przeznaczyła na pożyczkę dla osób trzecich. Zabezpieczeniem zwrotu tej pożyczki był weksel na jej zlecenie. O fakcie tym pozwana jeszcze w 2012r. poinformowała powoda. Okazała mu umowę pożyczki i weksel. Powód tej transakcji nie zaakceptował. Ustnie domagał się zwrotu tych wspólnych pieniędzy na rachunek. Pożyczka udzielona przez pozwaną nie została jej zwrócona. Próba jej dochodzenia na podstawie weksla nie powiodła się, bo okazał się on sfalszowany.

W dniach 28 lipca 2012r. i 23 sierpnia 2012r. pozwana z rachunku bankowego powoda dokonała wypłaty kwot po 100.000zł. Kwoty te zostały przekazane przez strony w ramach prowadzonej działalności S. R. jako zaliczka na dostawę surowca tartaczego. Z zaliczki tej, jak wynika z pokwitowania z dnia 26 sierpnia 2012r., S. R. miał się rozliczyć wobec stron solidarnie. Dokument „pokwitowanie zaliczki” przygotował powód, a S. R. już podpisany

odesłał stronom drogą mailową. Z zaliczki w łącznej kwocie 219.500zł stanowiącej równowartość 53.601,95Euro S. R. zwrócił stronom w sumie 37.449,38Euro (33.000Euro + 4.449,28Euro). Pozostała do zapłaty kwota 20.601,95Euro była przedmiotem pozwu stron przeciwko S. R. wniesionego dnia 5 września 2014r. do Sądu Rejonowego Katowice – Wschód w Katowicach. Pozew ten został zwrócony, a obecnie powód sam dochodzi tej kwoty w sprawie Sądu Okręgowego w Katowicach sygn. akt II C 44/16.

Dnia 21 listopada 2012r. powód jako komplementariusz i pozwana jako akcjonariusz zawiązali spółkę o nazwie: Doradztwo (...) w K. - KRS nr (...), a dnia 28 marca 2013r. z inicjatywy stron wS. została założona prywatna spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...) (jej nazwa to pierwsze litery imion – H., A. P., A. i Š. R.), której współnikami i organem zarządzającym byli powód i S. R.. Pozwana z przyczyn formalnych nie mogła zostać współnikiem tej spółki, ale była w niej osobą decyzyjną. Udziały powoda w tej spółce były i jej udziałami. Ze wspólnych środków finansowych strony korzystały, część z nich zainwestowały w tą spółkę s., w tym i te, które zwracał im z zaliczki S. R.. Między innymi z pieniędzy tych pozwana dnia 20 września 2013r. uregulowana zobowiązanie (...) wobec (...) w kwocie 7.000Euro z faktury nr (...). Strony nigdy razem nie dokonały rozliczenia wspólnych środków, które wpływały na rachunek bankowy powoda.

W sprawie Sądu Okręgowego w Katowicach sygn. akt XIV GNc 548/12, a następnie XIV GC 570/12 strony dochodziły od B. K. (1) prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) zapłaty kwoty 324.052,67zł. Jednak w toku tego postępowania, bo dnia 11 stycznia 2013r. zawarto ugodę mediacyjną aneksowaną dnia 24 kwietnia 2013r. mocą której, wobec zaspokojenia roszczeń powodów w tej sprawie w odpowiednim, zaakceptowanym przez nich zakresie, cofnęli oni pozew ze zrzeczeniem się roszczenia (należność główna i odsetki). W związku z tym postępowanie zostało umorzone.

W okresie od dnia 9 kwietnia 2015r. do 2 lipca 2015r. pozwana przebywała w Areszcie Śledczym w K.. Powód o przyczynie tego starał się dowiedzieć od jej partnera K. P., lecz bezskutecznie. Dnia 22 kwietnia 2015r. odwołał udzielone pozwanej pełnomocnictwo do rachunku bankowego. Dnia 7 czerwca 2015r. bank na jego wniosek wydał mu wydruk historii rachunku. Pismem z dnia 22 czerwca 2015r. wezwał pozwaną na adres Aresztu Śledczego w K. do zapłaty kwoty 330.000zł, a w niej 3 x 100.000zł. Dnia 18 października 2015r. wniósł do Sądu Rejonowego w Mikołowie przeciwko pozwanej pozew o zapłatę kwoty 30.000zł, a dnia 10 grudnia 2015r. w niniejszej sprawie.

Mając na względzie powyższe ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy uznał, że powództwo jest zasadne częściowo.

Sąd podkreślił, że przedmiotem postępowania nie jest rozliczenie działalności gospodarczej stron, o co wnosił powód na rozprawie w dniu 3 listopada 2016 r. Brak dochowania formy pisemnej żądania tego nie pozwalał bowiem uznać za przedmiotową zmianę żądania pozwu.

Dlatego przedmiotem oceny Sądu było badanie zasadności powództwa polegającego na stwierdzeniu, że pozwana bez upoważnienia powoda zadysponowała z jego rachunku kwotą 300.000 złotych.

W ocenie Sądu podstawą prawną roszczenia powoda jest przepis art. 405 kc dotyczący bezpodstawnego wzbogacenia.

W przekonaniu Sądu poczynione ustalenia pozwalają na ustalenie, że wypłacenie przez pozwaną z rachunku powoda kwoty 100.000 złotych w dniu 28 lipca 2012 r. i 100.000 złotych w dniu 23 sierpnia 2012 r. było zgodne z udzielonym pozwanej pełnomocnictwem, gdyż środki te zostały przeznaczone na sfinansowanie wspólnie prowadzonej przez strony działalności gospodarczej.

Natomiast kwota 100.000 złotych wypłacona w dniu 27 kwietnia 2012 r. była działaniem pozwanej wykraczającym poza zakres umocowania wynikającego z udzielonego jej pełnomocnictwa. Została bowiem przeznaczona przez pozwaną na pożyczkę na rzecz osoby trzeciej co nie było uzgodnione z powodem.

Sąd za nieskuteczny uznał podniesiony przez pozwaną zarzut potrącenia z wierzytelnością powoda wzajemnej wierzytelności w kwocie 137.698,50 złotych mającej wynikać z nierozliczenia się przez powoda z wierzytelności w stosunku do B. K. (2) w kwocie 324.052,67 złotych.

Wynik postępowania w sprawie Sądu Okręgowego w Katowicach o sygn. akt XIV GNc 548/12 świadczy o tym, że wierzytelność ta w istocie nie istnieje.

Dlatego Sąd uznał, że pozwana bezpodstawnie wzbogaciła się kosztem powoda o kwotę 100.000 złotych i świadczenie w tej wysokości zasądził od pozwanej na rzecz powoda z odsetkami od daty wezwana do zapłaty tej kwoty.

O kosztach Sąd orzekł na mocy art. 100 kpc i art. 113 ust. 1 i 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Wyrok Sądu pierwszej instancji został zaskarżony przez pozwaną odnośnie rozstrzygnięcia zawartego w punktach 1 i 5.

Skarżąca zarzuciła naruszenie przepisu art. 217 § 2 i 3 kpc w związku z art. 227 i 232 oraz 236 kpc poprzez nie uwzględnienie wniosku dowodowego pozwanej o zwrócenie się do (...) Bank S.A. o przedłożenie dokumentu pełnomocnictwa udzielonego pozwanej do dysponowania środkami na rachunku powoda.

W apelacji zarzucono też naruszenie przepisu art. 233 § 1 kpc poprzez dowolne przyjęcie, że pozwana przekroczyła zakres udzielonego jej umocowania oraz naruszenie przepisu art. 217 § 1 i 3 kpc w związku z art. 227 kpc poprzez bezzasadne oddalenie wniosków dowodowych o przesłuchanie świadków A. P., S. R. i J. D. mimo, że treść ich zeznań miała istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia.

Zdaniem skarżącej Sąd Okręgowy naruszył też przepis art. 233 § 1 kpc poprzez błędną ocenę zebranych dowodów i sprzeczne z nimi ustalenia, że powód nie miał wcześniej wiedzy na temat pożyczki udzielonej przez pozwaną osobie trzeciej.

Z tych samych względów skarżąca podniosła zarzut naruszenia przepisów art. 328 § 2 kpc w związku z art. 233 § 1 kpc i 227 kpc.

Ponadto w apelacji podniesiono zarzut naruszenia przepisu art. 405 kc przez błędne uznanie, że zachodzą wskazane w tym przepisie przesłanki pozwalające na przyjęcie, że powodowi służy roszczenie o zwrot przez pozwaną kwoty 100.000 złotych.

Powołując się na powyższe pozwana wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa w całości oraz o odstąpienie od obciążania jej kosztami sądowymi.

Powód wnosił o oddalenie apelacji pozwanej.

W toku postępowania apelacyjnego przeprowadzono dowód z treści protokołu posiedzenia Sądu Rejonowego w Mikołowie z dnia 22 listopada 2016 r. w sprawie o sygn. I C 1135/15 obejmującego zeznanie powoda na okoliczności charakteru współpracy łączącej strony oraz uzgodnień co do rozliczeń zysków uzyskanych z tego tytułu.

W oparciu o ten dowód Sąd ustalił, że w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej strony ustaliły, że pozyskiwane z niej środki były kumulowane na rachunku powoda, miały one służyć na zaspokojenie kosztów tej działalności i opłacenie podatków a nadwyżka miała być dzielona między stronami po połowie.

W toku postępowania apelacyjnego bezspornym było, że powód po zapadnięciu zaskarżonego wyroku wytoczył kolejne powództwo skierowane przeciwko pozwanej domagając się zapłaty z tytułu rozliczenia wspólnej działalności gospodarczej w związku z jej zakończeniem.

Sąd Apelacyjny w Katowicach zważył co następuje:

Apelacja pozwanej jest zasadna.

Ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego należy uznać za prawidłowe. Wbrew zarzutom apelacji nie miało miejsca naruszenie przepisu art. 233 §1 kpc poprzez błędne ustalenie, że powód nie miał wcześniejszej wiedzy o pożyczce dokonanej przez pozwaną w dniu 27 kwietnia 2012 r. osobie trzeciej.

Powód utrzymał, że pozwana poinformowała go o dokonanym rozporządzeniu już po zadysponowaniu kwotą 100.000 złotych a on tego nie akceptował żądając zwrotu tych pieniędzy na rachunek bankowy.

Zeznania pozwanej nie dają podstawy do odmiennych ustaleń a innych dowodów na tę okoliczność brak.

Chybiony jest też zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego polegający na nieuzasadnionym pominięciu zeznań świadków ze Słowacji zawnioskowanych przez pozwaną skoro ostatecznie okoliczności na jakie mieli być przesłuchani świadkowie zostały przyznane przez powoda.

Dlatego Sąd Apelacyjny ustalenia Sądu Okręgowego uznaje za trafne i traktuje je jako swoje własne.

Zarzut naruszenia przepisu art. 405 kc jest nie do odparcia.

Jak słusznie wskazano w motywach zaskarżonego wyroku przesłankami odpowiedzialności z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia jest wzbogacenie jednego podmiotu, zubożenie drugiego podmiotu oraz związek przyczynowy między wzbogaceniem a zubożeniem (art. 405 kc).

Przesłanki te nie zostały wykazane przez powoda mimo ciężaru dowodu w tym zakresie wynikającego z przepisu art. 6 kc.

Jak podano wyżej podstawą powództwa było twierdzenie powoda, że pozwana przekraczając udzielone jej umocowanie przywłaszczyła sobie środki pieniężne powoda zgromadzone na jego prywatnym rachunku bankowym.

Twierdzenie to nie znalazło potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym.

Z art. 725 kc wynika, że przez umowę rachunku bankowego bank zobowiązuje się względem posiadacza rachunku, na czas oznaczony lub nieoznaczony do przechowywania jego środków pieniężnych oraz, jeżeli umowa tak stanowi, do przeprowadzania na jego zlecenie rozliczeń pieniężnych. W relacjach jakie istniały między powodem a bankiem bank był upoważniony do traktowania środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku powoda jako jego środków pieniężnych.

Inne były jednak relacje istniejące między powodem i pozwaną. Ostatecznie bowiem bezspornym było, że środki zgromadzone na prywatnym rachunku powoda w (...) Bank S.A. nie stanowią wyłączenie jego własności lecz własność powoda i pozwanej jako współników spółki cywilnej, w której udziały powód nie ujawnił wobec osób trzecich jako tzw. „cichy współnik”. Bezspornym też jest, że spółka ta już nie istnieje wobec wystąpienia z niej przez powoda.

W tych okolicznościach do wzajemnych rozliczeń między stronami winny mieć miejsce zastosowanie przepisy art. 875 i nast. kc dotyczące rozliczenia współników po rozwiązaniu spółki. Z przepisów tych oraz z tego co zostało ustalone wynika, że powodowi przysługuje prawo do połowy nadwyżki wynikającej z działalności spółki pozostałej po spłaceniu długów.

Przedmiotem postępowania nie było jednak rozliczenie stron jako byłych współników spółki lecz ocena czy pozwana wzbogaciła się kosztem powoda przywłaszczając sobie, lub dysponując z przekroczeniem umocowania w ramach pełnomocnictwa należne do niego środki finansowe.

Z akt sprawy wynika, że powód pod koniec sprawy zdał sobie sprawę z tej różnicy co do przedmiotu postępowania o czym świadczy nieskuteczna zmiana żądania pozwu czy też wystąpienie w późniejszym czasie na drogę sądową o dokonanie takiego rozliczenia.

Zebrane dowody nie dają podstaw do ustalenia czy i jaka część środków zgromadzonych na rachunku bankowym powoda stanowiła jego własność.

W okresie kiedy pozwana dysponowała tymi środkami stanowiły one bowiem przedmiot współwłasności łącznej stron jako wspólników spółki cywilnej.

Nawet gdyby uznać, że umowa stron dotycząca powołania i funkcjonowania tej spółki była nieważna z mocy art. 58 kc jako zmierzająca do obejścia przepisów dotyczących funkcjonowania tego rodzaju podmiotów gospodarczych należy uznać, że do rozliczenia stron w drodze analogii należy stosować przepisy dotyczące rozliczenia wspólników spółki cywilnej po jej rozwiązaniu.

Z podanych przyczyn zbędnym stało się odnoszenie do pozostałych zarzutów apelacji, dotyczących naruszenia prawa procesowego.

Jedynie na marginesie należy zauważyć, że Sąd Okręgowy zwrócił się do (...) Bank S.A. o przedłożenie pełnomocnictwa udzielonego pozwanej przez powoda lecz bank odmówił wykonania tego polecenia powołując się na przepisy dotyczące tajemnicy bankowej.

Z tych względów Sąd Apelacyjny na mocy art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok i powództwo oddalił jako pozbawione podstaw prawnych w przytoczonym dla jego uzasadnienia stanie faktycznym.

O kosztach orzeczono na mocy art. 98 kpc.

SSA Joanna Naczyńska	SSA Roman Sugier	SSA Anna Bohdziewicz
----------------------	------------------	----------------------